1938 ий
21
СЕНТЯБРЬ
№ 84 (468)
Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

БОЛЬШЕВИЗМЫН ИСТОРИЙЖЫМ КЕЛГЫН ТУНЕМШАШ ВЕРЧ

Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партийын Краткий курсшым келгын тунеммаш Ленинско-Сталинский комсомолым теоретический шинчымаш дене вооружатла. Кажне комсомольский руководитель ден актив-шамыч да пӱтынь комсомолец - шамыч ончычлно большевизмын героический историйжым настойчиво, келгын тунемшаш кугу задаче шога. Революционный теорий дене вооружатлалтше руководитель, але рядовой комсомолец ушаныман дене ончыко пенгыдын кая, тушман кеч кузе чоялана гынат, тудым ужын мошта.

ВКП(б) историй Краткий курсым тунеммашке ӱмбачын гына, шоналтыде пижман огыл. Тиде паша серьезный да ответственный. Тидлан сайын ямдылалтмаш, последовательность да кугу организованность кӱлеш. Кажне комсомольский руководитель ден актив - шамычлан шинчен лийман, ВКП(б) историйым тунеммаш—тыглай пашам тунеммаш огыл, а Ленин ден Сталинын великий пашаштым, социализмын торжествожо верч, калыкын эрыкше ден пиалже верч Коммунистический партийын кучедалме чапле корнышкым тунеммаш лийын шога.

ВКП(б) историйын Краткий курсшым тунеммаш пашам сайын, моштен организоватлыман. Тыште нимогай вашкымаш, тӱрлӧ парадность ден лӱшкымаш лийман огыл. Тыгай штурмовко ты серьезный пашаште эҥгекым веле конда.

Тиде пашам организоватлымаште мемнан республикыште посна комсомольский руководитель-шамыч ситышын умлен огытыл. Теве ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомын политучебо отдел вуйлатышыже Меркулов йолташ ВКП(б) историй Краткий курсын первой главажым пӱтынек их занятийыште тунемаш рекомендоватлен. „Тыге от ышт гын,—манеш тудо,—шуко ийлан тунемаш сита“. Пале, тыгай „тунеммашын“ пайдажым кугунак ужаш огеш лий, тыге вашкымаште нимогай качествене да келгын тунеммаш лийын огеш керт. Тиде—штурмоватлымаш веле лиеш.

Шуко комсомолец - шамыч, тыгак несоюзный молодежат, тений але первой гына ВКП(б) историйым тунемаш тӱҥалыт. Нунылан поснак куштылго йылме дене, умлышашын, содержательне каласкалаш кӱлеш. Тидлан ончылгочак сайын ямдылалтман. А тыште рӱдӧ верым пропагандист-шамыч налын шогат. Садлан мланна эн ончычак пропагандистский кадр - шамычым ямдылен шукташ пижман. Тиде—тӱҥ да эн кӱлешан паша.

„ВКП(б) историйым келгын тунеммаш Краткий курс дене посна книга лекмеке тӱҥалеш. Тунам партийный просвещенийын кружокшо-шамыч (тыгак комсомольский просвещеният—ред.) пашам кӱлеш семын тӱҥалшаш улыт, а кызыт кодшо жапым пропагандист-шамычым ямдылымашлан да коммунист-шамычын (тыгак комсомолец-шамычым—ред.) Краткий курс дене палдарашлан посвятитлаш кӱлеш“ („Правда“).

Кызыт чыла комсомолецлан ВКП(б) историй Краткий курсын глава-шамычшым лудын умландарымашым эртарыман, комсомолец-шамыч учебникым опубликоватлыме газет-шамычым внимательне лудшаш улыт. Тыге ямдылалтын шогымеке ВКП(б) историйын Краткий курсшым келгын тунемаш йӧн лиеш.

ВКП(б) историйын Краткий курсшым тунеммаш пӱтынь пропагандистский пашам кӱшкӧ нӧлта. Чыла комсомольский активлан, комсомолец-шамычлан молодежым коммунистический духеш воспитатлымаште Краткий курсын пеш кугу значенийым улмыжым умландараш кӱлеш. Большевизмын историйжым тунемымаште даже изи избращений вашкарыш, пропагандистский пашам аклыдымаш вашкарешат пенгыдын кучедалман.

ПАРТИЙ ИСТОРИЙЫМ ОРГАНИЗОВАННЕ ЛУДЫТ

Хлебниково МТС пеленсе ВЛКСМ первичный организацийыште комсомолец-шамыч Кучин, Казаков А., Заболоцких Л., Заболоцких Н. да Зайцев йолташмыт политграмотым тунем пытарымеке кызыт лекше ВКП(б) историйын Краткий курсшым лудаш тӱҥальыч. Кодшо занятийыште ВКП(б) историйын первой главажым лудмаш да тиде глава нерген кутырымаш лие.

Комсомолец - слушатель-шамыч ВКП(б) историйын Краткий курсшым у учебник почеш организованне, кумыл нӧлтын тунемаш тӱҥалыт.

М. Фавстов.

Снимкыште: Йошкар-Ола кинотеатрын у зданийжым строитлыше самырык пашазе-шамыч ВКП(б) историйын Краткий курсшым газет гыч лудмым колыштыт. Пропагандист Чулков лудеш.
Фото М. Чуршуковын.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

ГИТЛЕР ДЕН ЧЕМБЕРЛЕН МУТЛАНЕНЫТ

15 сентябрьыште Германийыш Гитлер дене мутланашлан Английын премерминистрже Чемберлен толын ыле.

16 сентябрьыште Прага олаште (Чехословакия) налме сведений почеш Чемберлен дене мутланымаште Гитлер тыге каласен: пытартыш кечылсе событий-шамыч единый чехословацкий государстве рамкыште немецкий ден чешский калык-шамычын пырля существоватлымашышт лийын кертдымым доказатленыт, садене чехословацкий правительстве дене умбакыжым мутланымаш лийын ок керт. Гитлер Судетский областьым Чехословакий деч ойыраш требоватлен. Тидым шуктымо жапыште, судето-немецкий калыкым „германский войскан аралашмашкыже шогалтыман“. Прагаште кеч могай событийымат лишыл шагатлаште вучаш лиеш манын шотлат.

Чемберлен Гитлерлан положительный вашмутым пуэн огыл да лийше положенийлан кӧра тудо мутланымашын результатшым английский правительствылан увертарышаш манын каласен.

Садлан Чемберлен 16 сентябрьыште пеш вашке уэш Лондоныш каен. Тыште тудо Английский правительствын кабинет дене каҥгашаш тӱҥалеш. Ик мыньар кече гыч Гитлер ден Чемберлен коклаште мутланымаш умбакыже лийшаш.

Гитлер ден германский генерал-шамыч коклаште келшыдымаш

Тиде кечылаште германский генеральный штабын начальникше генерал Бек отставкыш лектын. „Дейли телеграф энд морнинг пост“ лӱман английский газетын Берлинысе корреспондентше тыге воза: Бекын отставкыш лекмыжым чояланен шылташ тыршат. Август мучашыште Бек Гитлер деч отставкыш лекташ йодын. Туге гынат, Гитлер Бекын йодмыжым шуктен огыл. Вара Бек ик жаплан утаралташ йодын, тидлан Гитлер келшен.

Кызыт раш пале, Бек генеральный штабыште пашам ок ыште, отставкыш лектын. Корреспондентын возымаш гычше пале: Бек Гитлерын сарлан ямдылалтме политикыже вашкарешрешительне шогалын.

„Дейли геральд“ газет тыге воза: германский армийын офицерский составше коклаште пудыранымаш кумдан шарлен, тиде пудыранымаш германский фашистский партийын главарьже-шамычын тыршымышт деке гына мӧҥгештын. Тыгай пудыранымашлан кӧра Бек отставкыш лектын.

Ятыр германский генерал-шамыч германскай армийым сарлан ямдылалт шудымылан шотлат. Информированный круг - шамыч тыге шотлат: Гитлер сарым тӱҥалаш йӧршын келшен, садлан Бек отставкыш лекде чытен кертын огыл. Гитлер Чехословакийысе Судетский областьым шупшын налнеже. Муссолини (итальянский фашизмын главарьже) Центральный Европышто сар тӱҥалеш гын, Гитлерлан полшаш сӧрен.

Генлейновец-шамычын штурмовой отрядыштым роспуститлымаш

Чехословацкий правительстве генлейновский партийын штурмовой отрядше-шамычым роспуститлыме нерген пунчалым луктын. Тиде мероприятийым шуктымаште чараклыше ен-шамыч арестоватлалтыт.

Генлейновец-шамычын Германийыш куржмышт

Германо - чехословацкий границыште улшо Гиршберг ола гыч Рейтер агентствын Берлинысе корреспондентше тыге увертара: 9 тӱжем утла генлейновец германский границым вончен каен.

США-се молодежь Чехословакийым аралаш шогалеш

ТАСС-ын увертарымыже почеш, США-се шуко юношеский организацийым ушен шогышо „Американский молодежь Конгрессын“ исполнительный комитетше Чехословакийым аралаш шогалын, исполком США правительстве дек Германийыш оружийым шупшыктымым чараш йодын обращатлен.

Индийыште студент-шамычын стачечный движенийже

Английский ден индейский печатьын увертарымышт почеш, Индийыште пытартыш кечылаште студент-шамычын стачечный движений кумдан шарлен. Теве, примерлан, студент-шамычын стачкышт Калькутта олаште увертарыме ыле, тушто 15 тӱжем ен наре участвоватлен.

Студент-шамычын политический стачкышт Индийын моло кугу олалаштыжат лиеда.

162

КОМСОМОЛЬСКИЙ ИЛЫШ

НАЛМЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВЫМ ОГЫТ ТЕРГЕ

13 сентябрьыште Марий-Турек райкомолын пленумжо эртыш. Пленумыштo Ленинский комсомолын 20 ийжылан ямдылалтме нерген ВЛКСМ райком секретарь Комелина йолташын докладшым да НКВД ден мебельный фабрик комсомольский комитет секретарь-шамычын садокладыштым колыштмо.

Прениилыште 12 еҥ выступатленыт. Выступатлыше-шамыч ВЛКСМ-ын юбилейжылан ямдылалтмаште ситыдымаш пашам, райкомолын политучебо отделжым критиковатленыт. Август тылзыште 13 политкружок пашам ыштен огыл, июль тылзе гыч пропагандист-шамычлан семинар лийын огыл.

Комсомол радам кушмашат пеш начарештын. Кокымшо кварталыште комсомолыш 196 еҥым пуртымо гын, кумышо кварталыште улыжат 83 еҥым гына пуртымо. Комсомольский организацийлаште комсомолец-шамычын юбилей вашеш налме обязательстве тергымашым райкомол организоватлен огыл.

Теве „Аврора", „Элнет", „Садер", „Красин" колхозлаште да мебельный фабрикыште комсомолец-шамычын налме обязательствыштым ик ганат тергыме огыл.

Пленум Ленинско-Сталинский комсомолын юбилейжылан ямдылалтмаш паша нерген мобилизационный решенийым луктын. Пленум член-шамычым первичный комсомольский организаций-шамычлан полшен шогаш посна организацийлашке пеҥгыдемдыме.

В. С.

Чыла организацийлан полшыман

Шернур районышто ятыр первичный ВЛКСМ организаций-шамыч пашам кодшо ийсе деч сайрак ышташ тӱҥалыныт. Теве „У шурно" колхозысо комсомольский организаций тений 11 еҥлан ешаралтын. „1 март" колхозный комсомольский организаций—8 еҥлан кушкын. Нине организацийлаште политический воспитаний пашамат сай шындыме. Политучебо эре ончыктымо кечылаште эртаралтеш. Слушатель-шамыч ямдылалтын толыт, конспектым возат. Занятийат активне эртаралтеш.

ВЛКСМ ЦК-н пунчалже почеш комсомольский организацийлаште отчет ден выборлан ямдылалташ тӱҥалме. Сентябрь тылзыште райкомол Шернур ден Казанский кустлаште первичный организаций секретарь-шамычым поген отчетный выборлан ямдылалтме вопрос дене совещанийым эртарен.

Туге гынат, районысо комсомол организацийлаште шуко ситыдымаш-шамыч улыт. ВЛКСМ райком пашаеҥ-шамыч первичный организацийлаште шуэн лийыт, нунылан шагал полшен шогат.

„III Интернационал" колхозысо ВЛКСМ первичный организаций (секретарь Горбунов йолташ) 1937-1938 ийлаште комсомолыш ик еҥымат пуртен огыл. „Орехово" колхозный комсомольский организацийыштат (секретарь А. Половников йолташ) кызыт мартен ик еҥланат кушкын огыл. Половников йолташ комсомолец-шамыч дечын членский взносымат жапыште ок пого. „У кече" колхоз пелен'се комсомольский организацийын секретарьже Семенов П. П. тений январь годсек ик погынымашымат эртарен огыл. Нине ончыктымо организацийлаште выборлан ямдылалтмашат пеш начарын кая. Райкомол пашаеҥ-шамыч тидым палат гынат, ситыдымашым корангдаш огыт полшо.

Отчетный выбор годым комсомольский организацийлан секретарьыштын паштым терген налын, пеҥгыде выводым ыштыман.

Чыла комсомольский пашам саемден отчетный выборлан чыла могырымат сайын ямдылалтын шуаш тыршыман.

Анисимов Н.

ВЛКСМ Шернур райкомын пропагандистше.

Йошкар-Ола фельдшерско-акушерский школышто 200 наре студент-шамыч ПВХО кружокышто тунемыт. Снимкыште (шола гыч пурлашке): тиде школышто тунемше-шамыч —Васина З., Бирюкова Т., Мотовилова Е. да Мотовилова А. ПВХО кружокысо занятийлан ямдылалтыт.

Фото М. Чуршуковын.

ОРГАНИЗАЦИЙЫН ПАШАЖЫМ ВИЯҤДЫМАН

Мемнан „Йошкар пеледыш" колхоз пелен (Кужеҥер р-н) комсомольский организацийым 1930 ийыште почмо.

Кызыт организацийын пашаже пеш лушкен. Комсорглан Куликов Алексей йолташ шога, тудо пашам пеш ӧрканен ышта.

Ме, комсомолец-шамыч, ятыр гана Кужеҥер райкомол дечын политучебым эртаращлан пропагандистым колташ йодын улына. Туге гынат, райкомол кызытат пропагандистым колтен огыл. 1938 ийыште политучебо улыжат кок гана велэ лийын.

Комсомол радам кушмашат пеш эркын кая. 5 тылзе коклаште ик еҥымат ВЛКСМ членыш пуртымо огыл. А мемнан „Йошкар пеледыш" колхозышто комсомолыш пураш шонышо рвезе ден ӱдыр-шамыч ятыр улыт.

Комсомолец-шамыч членский взносым 5-6 тылзе лиеш тӱлен огытыл. Райкомол пашаеҥ-шамыч тиде организацийын пашажым виянден колтышаш улыт.

Шой мар.

ГСО ЗНАЧОКАН ЛИЙЫТ

Сталин лӱмеш колхозышто (Йошкар-Ола район) комсомолец-шамыч ВЛКСМ-ын юбилейжым ГСО значокан лийын вашлияш обязательствым налыныт. Кызыт 7 комсомолец ГСО значоклан нормым сдатлат.

М. М. Смирнов.

ПЛЕНУМ ЧЛЕН-ШАМЫЧЫМ АКТИВНЫЙ ВНУТРИСОЮЗНЫЙ ПАШАШ ШУПШАШ

Эртыше районный конференцийлаште ВЛКСМ райкомын пленум ден бюро составышкыже шӱдӧ дене практический пашаште кушшо, у активный комсомолец-шамычым сайлыме. Тиде у актив райкомолын пашалтше кугу ролым модеш. Пленумын кажне членже первичный комсомольский организацийыште да райкомолышто ыштыме пашажлан ответственностьым куча. Нуным пашаште моштен кучылташ кӱлеш.

Шушаш отчетно-выборный кампанийыште внутрисоюзный пашам шындымаште первичный организаций-шамычлан тиде актив эн кугун полшаш тӱҥалеш. Садлан актив да пленумын членже-шамыч дене пашам райкомоллан кӱлеш семын организоватлыман. Пленумын членже-шамыч комсомолын эн активный пашаеҥже-шамыч лийшаш улыт.

Туге гынат, южо райкомол-шамыч: Шернур (райкомол секретарь Петров), Морко (райкомол секретарь Щербаков) да молат пленум член-шамыч дене пашам огыт ыште, нунын деч торленыт. Шернур райкомол пленумын членжылан 37 еҥ шога, нунын кокла гыч 14 еҥже ВКП(б) членыш кандидатлан шотлалтыт. Но ВЛКСМ райком пленумын ик членжымат комсомольский организацийлаш прикрепитлен огыл, комсомольский поручениям 9 еҥлан гына пуэн. Пленум член-шамыч верлаште первичный организацийын пашаже дене огыт интересоватле. Пленум член Пекпаев йолташым райкомол „Оно-Сола" ден „У ял" колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийлаште пашам ышташ поручитлен. Но Пекпаев йолташ нине колхозласе организацийлаште ик ганат лийын огыл. Тиде районышто пленумын южо членже-шамыч йӱмашке шупшылтыныт (Богданов, Пушкарев да молат). Пленумын членже-шамыч Горбунов ден Полянин первичный комсомольский организацийыште секретарь улыт гынат, пашам пеш начар ыштат. Тиде чылажат райкомол секретарь Петровын актив дене пашам ыштыдымыжым ончыкта. Тудо пленум членшамычым ок пале.

Морко райкомол гын пленум член-шамыч дене пашам ыштыме велэ огыл, но даже нуным йомдарен пытарен. Кызыт пленумын 40 членже гыч улыжат 17 еҥ гына кодын. Йошкар-Ола райкомол пленум член Токарев, Коротков комсомольский поручениым огыт шукто, шке организацийыштыш секретарь улыт гынат, пашам пеш начар шынденыт, политучебо ок эртаралт, комсомол радамым куштымаш верч огыт кучедал.

Ты шотышто ВЛКСМ Обкомат пашам начар ышта. Обком пленумын членже-шамыч верыште райкомоллан огыт полшо, нунын пашаштым контролироватлен огыт шого. Пленумыштат лиймашышт уке (Филиппов —Марий-Турек р-н да молат).

Отчетно-выборный кампаний эре лишемеш. Тиде важне политический пашам шукташлан первичный организаций-шамыч комсомольский актив деч, пленумын членже-шамыч деч кугу полшымашым йодыт. ВЛКСМ райком-шамычлан кызытак пленум член-шамычым первичный комсомольский организацийлаште выборлан ямдылалтме пашам саемдаш полшаш прикрепитлыман.

Пленум член-шамычлан комсомольский организацийлаште велэ огыл, но организаций укеан колхозыштат первичный комсомольский организацийым организоватлаш пижшашышт кӱлеш. Нуно первичный комсомольский организацийын, тугак райкомолын пашажлан мутым кучат. Но пленум член-шамыч райком бюрон пашажым огыт контролироватле, интересоватлыше вопрос дене пленумышто принципиальный вопросым огыт шынде, тыгакак райкомоллан пашам ыштышашышт ситышын огыт полшо.

Райком пленум член-шамычлан комсомольский организацийлаште большевистский критик ден самокритикым ишаш тӧчышӧ шамыч ваштарешт решительне кучедалаш пижман. ВЛКСМ райком-шамычлан пленум член-шамыч дене эре кылым кучыман, нунын пашаштым контролироватлыман, нунылан эреак полшен шогаш кӱлеш.

ВЛКСМ Обкомын инструкторжо— В. СМИРНОВ.

29 ОКТЯБРЬЫШТЕ ЛЕНИНСКО-СТАЛИНСКИЙ КОМСОМОЛЛАН 20 ИЙ

РКСМ-ын VI С'ЕЗДШЕ

Комсомолын VI с'ездше 1924 ий 12—18 июльышто лийын. С'езд В. И. Ленин колымо деч вара пел ий эртымек погынен. Ленинын знамяжым ленинский верный ученик Сталин йолташын вуйлатыме коммунистический партий кӱшкӧ нӧлтен очныко наигаен. Совет-шамыч II с'ездын трибунжо гыч великий сталинский клятве йонгалтыныт. Сталин йолташ почеш тиде бессмертный мутым миллион дене шемер-шамыч ойленыт, великий ленинский знамям яндарын кучаш да Ленинын заветшым чын шукташ вождьын колоткаже вольтен клятвым пуэныт. Советский элын пашазе класс ден шемержешамыч ленинский партий йыр утларак чот чумыргеныт. Ленинын пашажым мучашыш шукташлан лу тӱжем дене пашазе-шамыч партийыш пуреныт. Ленинский призыв комсомоллан 240 тӱжем у членым пуэн.

Тиде жапыштак партийын тушманже—троцкистшамыч партийын генеральный линийышкыже атакым, шкеныштын гнусный, подрывной пашаштым утларак виянденыт.

Троцкистский контрреволюционный платформын ик пунктшо молодежь нерген вопрос лийын. Троцкистшамыч комсомолым партийын тӱҥ кадрже ден тудын ЦК-лан вашатреш шогалташ тӧченыт.

Но троцкист - шамычлан молодежым ленинский корно гыч корангдаш логалын огыл.

Партийын XII ден XIII с'ездше партий ончылно самырык кадр - шамычлан большевизмын боевой традицийжым, пашазе класын тушманже ваштареш партийын революционный кучедалме опытшым, оппортунизм ваштареш кучедалме опытым передаватлаш, молодежым партийын програмже да тактикыж дене сайын палдараш задаче шога, манын ончыктен.

Сталин йолташ молодежын большевистский воспитаний пашалан кугу вниманийым ойырен. Партийын XII с'ездыштыже выступатлымыж годым Сталин йолташ, комсомол партийым пашазе класс дене ушташлан ик приводной ременьже лийын шога, комсомол ден молодежь партийлан вообще кугу значенян улыт, „молодежь фронтым особо угрожатлымылан шотлаш кӱлеш, вет мемнан партийын противникше-шамычын атакышт тиде областьыште утларак пенгыде", *) манын ончыктен.

Партийын XIII с'ездше деч ончыч, 1924 ий апрельыште РКП(б) ЦК пелен молодежь коклаште пашам ыштыме вопрос дене совещаний эртен. Тиде совещанийыште Сталин йолташ выступатлымыж годым комсомолын рольжо ден тӱҥ задачыжым сайын определитлен.

„Молодежын коммунистический союзшо,—ойлен Сталин йолташ,—резерв, кресаньык ден пашазе-шамыч гыч резерв, тужеч партий пополненийым кошталын налеш. Но тидын дене пырляк инструмент, партий кидышт молодежь массым шке влиянийышкыже подчинятлыктыше инструмент" **).

РКП(б) ЦК оргбюро заседанийыштыже 1924 ий апрельыште комсомольский актив нерген ойлымо речьыштыже Сталин йолташ комсомол ончылан кум тӱҥ задачым шынден:

Первой задаче тыште шога: молодежын союзшылан тудын тӱҥ пролетарский ядрожым, чыла союз дене руководитлыме ядрожо семын обеспечитлаш...

Кокымшо задаче шога: тиде ядрон вийже дене молодежын крестьянский ужашыжлан реальный руководствым обеспечитлыме предметлан Союзын тӱҥ районжо ден узловой пунктшо-шамыч мучко пролетарский ядрон чыла пашаенжешамычым шеледаш...

Кумышо задаче тыште шога: ялыште крестьянский молодежын многочисленный активышым комсомоллан обеспечитлаш, тиде активым политический воспитатлаш, тудым ялыште пролетарский проводникым ышташ...***)

Сталин йолташ комсомольский активым моштев кучылтмо годым тудо кугу вий, чудесам ончыкташ способный лийын кертеш манын ойлен. Сталин йолташын тиде ончыктымыжо почеш, партийын XIII с'ездше РКСМ-ын пашаже нерген важне решенийым принимател.

Партийын XIII с'ездше комсомолец шамыч партийын да тудын пӱтынь пашаштыже первой помощникше улыт, манын ончыктен. Пашазе молодежь коклаште комсомол политический ден культурный п а ш а м правильне келгештарен мошташлан тунемаш кӱлмым с'езд ончыктен. Ялыште пашам ыштыме нерген резолюцийыште с'езд яллаcе комсомольский организацийшамычын кугу рольыштым палемден. С'езд печать нерген лукмо резолюцийыштыже всероссийский комсомольский газетым создатлаш кӱлмым признатлен.

Партий XIII с'ездын директившым комсомолын VI с'ездше шкенжын тӱҥ пашажлан шотлен. VI с'ездыште 700 тӱжеман организованный молодежын 979 делегатше лийын, V-ше ден VI с'езд коклаште союзын пашаже ик мыняр саемын. Тидлан комсомолышто комсомольский пашан формыжо да методшо нерген дискуссий шуко полшыш. Тиде дискуссийыште комсомольский пашам кӱрлаш тӧчышӧ антисоветский троцкистский платформым йӧршеш шалатыме. Молодежын положенийжым саемдыме шотышто партий ден советский правительствын тӱрлӧ мероприятийжым эртарымылан лийын, производствышто молодежын положенийже саемын.

РКСМ-ын VI с'ездше партийын XIII-шо с'ездын комсомолец-шамычым идей но вооружатлыме нерген ончыктымыжо почеш лукмо решений-шамычыштыже коммунистический партий да тудын тошто большевистский гвардийже вуйлатыме почеш союзын членже-шамычым чыла мелкобуржуазный влияний да уклон-шамыч ваштареш, ленинизм деч отступатлышешамыч ваштареш непримиримо кучедалме духеш, мемнан партийын опытшо да тудын традицийже духеш, пашазе движенийыште большевик-шамычын оппортунизм ваштареш беспощадне кучедалме опытеш воспитатлымаш лийын шога, манын ончыктымо.

С'езд тыгай вопрос-шамычым лончылен: политический положений да молодежын задачыже-шамыч, молодежым политический воспитатлымаш ден ленинизм, молодежын Коммунистический Интернационал Исполнительный комитетыштыже РКСМ делегацийын отчетшо, Центральный Комитетын отчетшо, юношеский трудын перспективше - шамыч нерген, комсомолын ялыште пашам ыштымыже нерген, крестьянский молодежь школ-шамыч нерген, детский коммунистический движений нерген, Красный Армий ден Флотысо паша нерген.

Молодежь ден йоча-шамычым коммунистический воспитатлыме нерген, союзын экономический пашаже нерген да РКСМ-ын ялыште ыштышаш пашаже ден союзышто пролетарский вуйлатымашым пенгыдемдыме нерген с'езд шуко важный решений-шамычым луктын.

VI с'езд РКСМ-ым Ленинский комсомол (РЛКСМ) манын лӱмдымӧ нерген решенийым принимател, тидын дене пырляк комсомол ленинский завет-шамычым шукташ партийын чын полышкалышыже манын ончыктен.

VI с'езд значенийже: тудо союзын задачыжым молодежым к о м м у н и з м духеш воспитатлымашке савыраш кӱлмым ончыктен да яллаште комсомолын влиянийже ден пашажым чот шараш вопросым пенгыдын шынден.

(„Юный Коммунист" гыч).

*) „И. Сталин. „Комсомол нерген". 6 стр. „Молодая Гвардия". 1937 ий.

**) Туштак, 12 стр.
***) Туштак, 19—21 стр.

„ПАТЫР" КОЛХОЗЫСО КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧЫН ПӦЛӦКЫШТ

Ленинско - Сталинский комсомолын XX идалыкшым вашлийме нерген кагашымылан ынде ятыр лиеш. Тунам общий погынымаште комсомолец-шамыч чыланат шке ӱмбакышт конкретный обязательствым нальыч, родинаавалан чапле пӧлӧк-шамычым ямдылаш лийыч.

Комсомолец-шамыч эрласе кече гычак шке обязательствыштым шукташ верч кучедалаш чот пижыч. Комсомолец-шамычын паша производительностьышт кок гана кугеме. Филиппов Микале, Краснова Вера, Кольцова Ана, Григорьева Татьяна, Семенова Вера, Петрова Анна, молат тӱредмаште паша нормым 185 процент марте темаш тӱҥальыч.

Мемнан комсомольский организацийын членже М. Филиппов уржа ден шӱльым тӱредмаште чудесам ончыктыш. Тудо тӱредме машина дене 100 гам тӱредын, тений Морко районышто ик комбайнат тынаре тӱредын огыл. Филиппов шке рекордшым комсомолын славный юбилейжылан посвятитлен.

Комсомольский комитет юбилей вашеш лекций, беседе-шамычым эртара. Лекцийыш, беседыш несоюзный молодежь - шамычат кугу интерес дене коштыт. Пытартыш кок тылзылаште ВЛКСМ-ын историйже, международный положений нерген, молат лекцийым, беседым эртарыме. Санденак несоюзный молодежын комсомолыш пураш желаньыже утыр кугемеш. Теве июльышто организацийыште 16 комсомолец ыле, а кызыт 29 ен лийын.

ВЛКСМ-ын XX идалык юбилейжым „Патыр" колхозысо комсомолец-шамыч оборонный значок-шамыч дене вашлийшаш верч кучедалыт. Кызыт нуно ВС, ПВХО значоклан нормым сдатлаш ямдылалтыт.

Кольцов, Михайлов.

ПИОНЕР ВОЖАТЫЙ-ШАМЫЧ СОРЕВНОВАТЛАТ

Кумьинский пелэ кыдалаш школышто (Кырык-Марий район) пионер вожатый Попова Зинан отрядше Ленинско - Сталинский комсомолын 20-шо идалыкшылан чот ямдылалтеш. Юбилейлан тудын отрядше фашистский интервент кашак ваштареш Испанийсе молодежын героически кучедалме да Китайысе сар нерген альбом-шамычым ямдыла. 5-ше классыште тунемше пионер-шамыч Лебедев ден Путилов монгольфьер шарым ямдылаш тӱҥальыт. Тид деч посна йоча-шамыч отличне да хорошо отметке дене гына тунемаш обязательствым нальыт. Тиде обязательствым шуктышаш верч отрядын вожатыйже тункытышо Попова йолташат активне полшен шога.

Шиндырьяльский тӱҥалтыш школыштат пионер вожатый-шамыч Васкина ден Кутюшкин йолташ-шамычын отрядышт ВЛКСМ-н чапле юбилейже лӱмеш отличне тунемшаш верч социалистический соревнованийым ушненыт.

Рябова.

ВЛКСМ Кырык-Марий райкомын пионерский отдел вуйлатышыже.

КОМСОМОЛЫН 20-шо ИДАЛЫКШЫЛАН ЯМДЫЛАЛТЫТ

Ленинско-Сталинский комсомолын 20-шо идалыкшым Медведево пелэ кыдалаш школысо комсомолец да тунемше - шамыч (Йошкар-Ола район) сеҥымашым ыштен вашлияш ямдылалтыт.

Чапле юбилей лӱмеш школышто отличне тунемшаш верч социалистический соревнований кумдан шарлен. Кажне тунемше, туныктышо, посна класс-шамыч шке коклаштышт соревноватлат. Тидын дене тунемаш кошташ ден успеваемостьат нӧлталалтын.

Школышто добровольный кружок-шамычат шке пашаштым саемдаш тӱҥальыныт. Теве физкультурный кружок юбилей кечылан 100 БГТО значкист-шамычым ямдылашлан кызыт тренировко да нормо сдатлымашым эртара. Литературный кружок сӱретан художественный журналым луктеш.

ВЛКСМ первичный организаций юбилей вашеш 15 пионер-отличникым комсомолыш пурташ ямдыла.

И. П. Иванов.

Славный юбилейлан пионерский пӧлӧк

Аз'ял пелэ кыдалаш школышто тунемше пионер Иванов В. (Морко район) музык шоктыш пеш мастар. Тудын балалайке, скрипка, мандолина уло. Нуньн дене Ваня сай шоктен моштa. Ленинско - Сталинский юбилейлан тудо у муро-шамычым тунемаш задачым шынден.

Морозов.

Юбилейым комсомолыш пурен вашлиям

Мый Цибикнур кыдалаш школын (Йошкар-Ола район) 7-ше классыштыже тунемам. Мланем кызыт 15 ий темын. Садлан мый комсомол радамыш пураш ямдылалтам. Ленинско-Сталинский комсомолын юбилейжым комсомолыш пурен вашлиям.

М. М. Смирнов.

163

Шота Руставели

Пурак кокласе мӱндыр курым гочын
Мемнан дек современникла толат.
Шым шӱдӧ витле ий эртен. Пеш шуко кочым
Чыташ пернен шочшет дене тылат.

Миссионер-влак кышкышт мӱгыршӧ Курашке)*
Поэмын кажне строчкым рӱдандаш.
Тыршеныт нуно: тул орашке
Шуэн оетым ломыжлаш.

Иктат ыш керт чудесный Тариэлым,
Отважный Автандилым рокышко тоен.
Грузинский калык шергакан поэмым
Кредалме курым гочын знамыла конден.

Великий Руставели! Колыштян оемым.
Тӱняшке йыр Кавказ гоч шарлыш тыйын труд.
Чылан ынлат, чылан аклат тулан поэмым
Вет тудо—шерге изумруд.

Мура муретым курыклаште чианури,)*
Мурат нӧлталтше тӱрлӧ-тӱрлӧ калыкат.
Мурат кӱсле, кантеле) чудный мурым,*
Мура тӱнян кугу айдеме—великий уныкат.

Кунар шарлен культур пеледыш шочмо элын!
Могай размах дене умбакыже шарла!
Чаплане, шарле, гений Руставели!
Вет калык слой оетым раш умла.

КАЗАКОВ МИКЛАЙ.

[1]) Кура—Кавказысе эгер.
[2]) Чианури—Грузинский калыкын музыкальный инструментше.
[3]) Кантеле—Карельский калыкын музыкальный инструментше.

Тӱгалше поэт, писатель-шамычын совещанийышт

19-ше сентябрьыште Маргединститутысо да оласе тӱгалше поэт, писатель-шамыч дене институтын йылме да литературный кафедрже совещанийым эртарыш. Совещанийыш тыгак литератур йӧратыше-шамычат ятыр погыненыт.

Тыште марийский художественный литературын виянгмыже нерген Деревяшкин йолташ докладым ыштен. Доклад деч вара прениыште ойлышо-шамыч (Казаков Н., Ярыгин А., молат) Маргизым да тӱгалше поэт, писатель - шамычлан полшымаште ситыдымаш-шамычым критиковатлышт. Тид деч вара тӱгалше поэт, писатель - шамычым ушен шогаш кружокым да тудын бюрожым кум енг дене (Деревяшкин, Казаков Н., Сизов) сайлышт. Кружокышто тӱгалше поэт, писатель-шамычын пашаштым ончымаш да тӱрлӧ теме дене научно лекций-шамыч лияш тӱналташ.

Антонов Ивук.

Снимкыште: Морко районысо призывник-шамыч призывной пункт дене. Фото Димитриевын.

Ноябрьыште республиканский олимпиаде лиеш

Шукерте огыл Совнарком пелен искусство паша дене комитетыште республиканский самодеятельный олимпиадылан ямдылалтме нерген совещаний эртыш. Тушто республиканский олимпиадылан ямдылалтме нерген искусство паша дене комитет управлений начальник Вязьмин йолташ докладым ыштен.

Республиканский олимпиаде ноябрь тылзыште эрталтеш. Тушто 300 енг участвоватла. Олимпиадыште ончыч лекше-шамычым премироватлаш 3 тӱжем тенге оксам ойрымо. Чылаже олимпиаде эртарашлан 26 тӱжем тенге кучылталтеш.

Кызыт олимпиадылан ямдылалтме паша дене районышко представитель-шамыч колталтыт. Нуно олимпиадылан ямдылалтмым терғаш да тиде пашалан полшаш тӱналыт. Олимпиадыште Кировский областьысе марийский колхоз-шамычат участвоватлаш тӱналыт.

Мих. Смирнов.

У закон-шамычым тунемыт

Марий-Турек. Мосара ял совет кӧргысӧ агитатор-шамыч СССР Верховный Совет 2-шо Сессийын лукмо закон-шамычым колхозник-шамычлан сай умландарен шогат.

Агитатор-шамыч Елыбаев, Капитонов, Мушкин занятийым кажне арняште ик гана эртарат. Колхозник-шамыч занятийыш жапыште толыт да закон-шамыч нерген куанен колыштыт.

М. Фавстов.

„У ял" футбольный команде Куйбышев олаш каен

„У ял" колхоз пеленсе футбольный команде (У-Тор'ял район) тений республикысе колхозный команде-шамыч коклаште розыгрыш эртарыме годым первой верыш лектын.

Тиде футбольный команде организоватлымылан 5 ий лиеш. Кодшо ийыште шкеван республикысе колхозный футбольный команде-шамыч коклаште да Горьковский крайыште улшо команде-шамыч дене модын первой верыш лектын.

Тений тиде команде Куйбышевский областьысе колхозный команде дене модаш каен. Футболист-шамыч коклаште кум изакшоляк Григорий (капитан), Николай да Федор Васильев-шамыч улыт.

Физкультур пашам саемдаш Мамаев ок полшо

Тений Мосаринский ял совет кӧргысӧ молодежь коклаште (Марий-Турек район) физкультур паша сай каен огыл. Самырык колхозник-шамыч Бусыгин, Корчемкин, Зайцев, Капитонов, Крылатов да Елымбаев йолташ-шамыч тений 1-й ступень ГТО значоклан нормым чыла вид денат сдатлышт.

Но пытартыш жапыште физкультур паша пеш начарештын. Райисполком пеленсе физкультур ден спортын пашаенже Мамаев йолташ нимогай полышым ок пу.

Ф-в.

26 бакинский комиссар-шамычым шаркымаш

(Нунын колымыштлан коло ий теммылан)

... Тиде 1918 ийын 20 сентябрь вашеш йӱдым лийын. Закаспийын мӱндыр ошмалаштыже, пустынный, ынылдыме верыште, „Перевал" ден „Ахча-Куима" станций-шамыч коклаште, 207-ше менгыште 26 бакинский комиссар - шамыч: Степан Шаумян, Алеша Джапаридзе, Мешади Азизбеков, Ваня Фиолетов, Григорий Корганов, Павел Зевин да молымат зверски ӧрландарен пуштыныт.

Тиде кошмарный пуштмашым шемер-шамычын палачышт — меньшевик ден эсер - шамыч, английский империализмын представительже капитан Тиг-Джонс вуйлатыме почеш, ыштеныт.

Бакинский пролетариатын йӧратыме 26 эргыжым пуштмаш вӱреш да восстаний тулеш, вредительстве, диверсий ден заговор ӱпшеш самырык социалистический республикым пич колташлан шолдра капиталистический государстве-шамычын интервентышт ден пырля чыла контрреволюционный вий-шамычын ыштыме чудовищный преступлений-шамычын кугу цепыште йыжын велэ ыле. Меньшевик, эсер, кадет, белогвардейский генерал, капиталист, кулак, помещик, интервент-шамыч, Иуда-Троцкий, Бухарин да нунын гаусный охвостьышт тунамак ик лавран мундырашке пӱтырналтыныт ыле.

Шемер-шамычын предательышт—грузинский меньшевик, азербайджавский муссаватист ден армянский дашнак-шамыч, „национальный самоопределений" лозунг дене маскироватлалтын, германо-турецкий империализм дене, а варажым английский империализм дене союзым ыштеныт, Закавказьем Совет Ушем деч пӱчкыныт.

1918 ийын мартыште буржуазный националист—муссаватист-шамыч дене ожесточенно кучедалме деч вара Бакушто пӱтынь власть совет-шамыч кидыш вончен. Бакинский Совнаркомым тошто большевик, Ленин ден Сталинын лишыл соратникышт, ученикышт —Степан Шаумян вуйлатен. Тудо тиде жапыштак Кавказ паша дене Совет Российын чрезвычайный комиссарже лийын.

Совет Ушем деч пӱчмӧ ола нелэ кечылам пережиыватлен. Пӱсӧ продовольственный кризис свирепствоватлен. Чыла могырымат тушман вий-шамыч лишемыныт. Шахмор станций лишан тӱжем дене русский салтак - шамычын лӱлдын пуштшо грузинский меньшевистский „правительстве" Бакушто совет властьым пытарышашлан турецкий войскам пуртен колтен.

Шаумян йолташ тунам Царицыныште лийше Сталин йолташ деве эреак кылым кучен да тудын вигак вуйлатымыже почеш пашам ыштен.

Англичан-шамычлан Баку капкам почаш эсер ден меньшевик-шамычын предательский попыткышт нерген пален валмек, Сталин йолташ июльышто Всероссийский ЦИК лӱм дене Бакинский Совнаркомлан телеграммым колтен, „независимый международный политикым безоговорочно илышаш пурташ да иноземный капиталын агентше-шамыч вашташ соответствующий военный миссий член-шамычым арестоватлымашке шумеш решительно кучедалаш" требоватлен.

Туге гынат, эсер ден меньшевик-шамыч бакинский шемер-шамычын ик ужашыжым ондален кертыныт, да 25 июльышто Бакинский советын расширенный заседанийже ничтожный большинство дене англичан-шамычым ӱжаш пунчалын.

Бакинский большевик-шамычын непримиримостьышт нерген пален налмек, Ленин 1918 ийын 29 июльышто ВЦИК заседанийыште ойлен: нуно „мутышто огыл, а пашаштак социалист-шамычлан единственно достойный ошкылым ыштеныт".

Баку гыч эвакуироватлыме годым, тунам Бакусо большевистский организацийын ик эн активный деятельже Микоян йолташ, арестоватлыме большевик-шамычым, нунын вуйлатышышт Шаумян йолташым утарыктен кертын. Нуным „Туркмен" пароходыш шынденыт. Но кровавый предатель-шамычын кидышт дене пароход советский Астраханьыш огыл, а Каспий вес велке—Красноводскыш колталтын. Туштыжо англичан-шамыч да палач Фунтиков вуйлатыме эсеровский „правительстве" озаланеныт. Пароходын Красноводскыш толын шумекыже эсеровский власть-шамыч, английский военный миссийын представительже капитан Тиг-Джонс дене пырля, бакинский комиссар-шамычым арестоватленыт.

19 гыч 20 сентябрьын йӱдым 26 арестованныйым вес олашке колтымо амал дене тюрьма гыч луктыныт да вагоныш шынденыт. Поезд 207 менгеш шогалын, тышак чудовищный преступлений ышталтын. 26 мученик-шамыч пушталтыныт. Но нуно „Виян лийже коммунизм!" манын сенгымашыш ӱжшӧ кычкыралмаш дене коленыт.

Фашизмын наймитше-шамыч, советский калыкын лютый тушманже-шамыч да нунын жалкий остаткышт кеч кузе маскироватлалтыт да чояланат гынат, разоблачатлалтыт да пытаралтыт.

А. Налимов.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—753. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.